

ધોરણ : 7   સામાજિક વિજ્ઞાન

પાઠ - 13

આપત્તિ - વ્યવસ્થાપન

સ્વાધ્યાય

પ્રશ્ન : 1 ખાલી જગ્યા પૂરો.

(1) આપત્તિને સામાન્ય વ્યવહારમાં લોકો આપદા, હોનારત કે પ્રકોપ નામે ઓળખાય છે.

(2) પ્રચંડ વાતાવરણીય તોફાનોને વાવાઝોડું કે ચક્રવાત નામે ઓળખાય છે.

(3) સાગરના તળિયે થતા ભૂકંપોથી ઉદ્ભવતા વિનાશકારી મોજાં ત્સુનામી નામે ઓળખાય છે.

પ્રશ્ન : 2 યોગ્ય જોડકાં જોડો.

(અ)

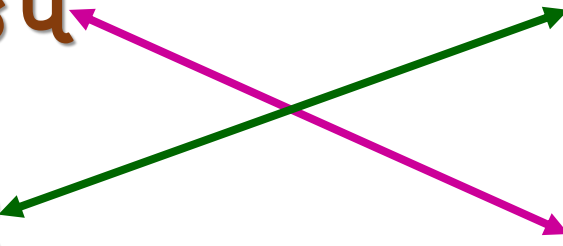
(બ)

(1) ભૂકંપ

(A) આગાહી કરી શકાય છે.

(2) પૂર

(B) આગાહી કરવી શક્ય નથી.

પ્રશ્ન : ૩ નીચેના પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યોમાં ઉત્તર આપો.

(1) કુદરતી આપત્તિનાં કોઈ પણ ચાર નામ લખો.

➤ કુદરતી આપત્તિઓ : ભૂકંપ, જ્વાળામુખી, દુષ્કાળ, દાવાનળ, પૂર, સુનામી અને વાવાઝોડું.

(2) વાવાઝોડું એટલે શું ?

➤ વાતાવરણમાં હવાના દબાણમાં સર્જાતી અસમતુલાથી ઉદભવતાં પ્રચંડ વિનાશકારી વાતાવરણીય તોફાનોને વાવાઝોડું કહે છે.

(3) પૂર આવવા માટે કયાં-કયાં કારણો
જવાબદાર છે ?

➤ પૂર માટે કુદરતી ઢોળાવને અવગણી
કરાયેલ બાંધકામ, કુદરતી જળનિકાલના
માર્ગોમાં અવરોધ જેવાં માનવસર્જિત
કારણો પણ જવાબદાર છે. મોટાં શહેરોમાં
વધુ વરસાદથી ક્યારેક જળ ભરાવાની
સ્થિતિ પૂરનું સ્વરૂપ ધારણ કરે છે.

પ્રશ્ન : 4 માગ્યા મુજબ ઉત્તર આપો.

(1) ભૂકંપ સમયે કઈ-કઈ સાવચેતી રાખવી જોઈએ.

- વર્ગખંડમાં પાટલી નીચે બેસી જવું.
- વીજળીના થાંભલા અને તારથી દૂર રહેવું.
- સાચા સમાચારો રેડિયો કે ટીવી દ્વારા જાણો.
- રઘવાયા થઈ બૂમાબૂમ કરવું નહિ.
- ઊંચા મકાનમાંથી નીચે ઊતરવા લિફ્ટના વાપરો.
- ખાતરી કર્યા વિના ઘરમાં ગેસ કે વીજળીથી ચાલતાં ઉપકરણો ચાલુ ના કરો.

(2) આપત્તિની અસરો જણાવો.

- ભૂકંપ, પૂર, સુનામી, વાવાઝોડું જેવી આપત્તિ ભારે પ્રમાણમાં જાનમાલનું નુકસાન કરે છે.
- આપત્તિગ્રસ્ત ક્ષેત્રોમાં રસ્તા, મકાનો, જાહેર સગવડનાં મકાનો ફરીથી બાંધતાં વર્ષો નીકળી જાય છે.
- જે પરિવારોએ પોતાના સ્વજનો આપત્તિમાં અકાળે ગુમાવ્યા હોય તેવા લોકોને ભારે શોક અને હતાશા ઘેરી વળે છે.

- જે પરિવારોએ કમાનાર વ્યક્તિ ગુમાવ્યા હોય તેમની સ્થિતિ ભારે કફોડી થાય છે.
- આપત્તિમાં જે લોકો કાયમી વિકલાંગતાનો ભોગ બને તેમના પુનર્વસનની સમસ્યા ભારે વિકટ હોય છે.

THANKS

FOR WATCHING